

การจัดการการผลิตและต้นทุนการผลิตพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยของเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิ
Production Management and Production Costs of Conventional Chili and Safer Chili of Farmers
in Chaiyaphum Province

กึ่งกาญจน์ ศรีอินทร์ (KingkarnSornin)* ดร.ธนภรณ์ อธิปัญญากุล (Dr.ThanapornAthipanyakul)**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการการผลิตพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยและเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยของเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้เพาะปลูกพริกจำนวน 101 ตัวอย่างในปีการเพาะปลูก 2554 โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนและวิเคราะห์ SWOT ผลการศึกษา พบว่าต้นทุนการผลิตพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยในฤดูแล้งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19,462.45 และ 16,633.55 บาทต่อไร่ตามลำดับ สำหรับพริกฤดูฝนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13,445.67 และ 10,104.84 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ส่วนผลตอบแทนสุทธิของพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยในฤดูแล้งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2,285.44 และ 8,554.85 บาทต่อไร่ตามลำดับ สำหรับพริกฤดูฝนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5,293.88 และ 14,694.02 บาทต่อไร่ ตามลำดับสำหรับผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกพริกสูง การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยสูงแต่บางเทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำ ความไม่มั่นคงทางการเมืองจะเป็นอุปสรรคทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องโอกาสความต้องการพริกปลอดภัยทั้งอุปสงค์ภายในและต่างประเทศอยู่ในระดับสูง ดังนั้นผู้รับผิดชอบเชิงนโยบายควรให้ความสนใจในประเด็นดังกล่าว

ABSTRACT

The objective of this paper was to study production management of conventional and safer chilies production, and to compare production costs of those chilies. The stratified random sampling technique was applied to collect data from 101 chili farmers in the crop year 2011. Results showed that the average production costs of conventional and safer chilies in dry season were 19,462.45 and 16,633.55 THB/Rai, respectively. Growing conventional and safer chilies in raining season were 13,445.67 and 10,104.84 THB/Rai, respectively. The net benefits of conventional and safer chilies in dry season were 2,285.44 and 8,554.85 THB/Rai, respectively. While the net benefits of both chilies in raining season were 5,293.88 and 14,694.02 THB/Rai, respectively. Results of SWOT analysis show that farmers have more experience in chilies productions. Most of safer technologies were adopted. However, the adoption rate of some technologies was low. Insecurity of politics may be a major threat for promoting safer technologies, while, domestic and international demands of safer chili are high. Therefore, policy maker should more take this issue into account.

คำสำคัญ: พริกทั่วไป พริกปลอดภัย

Key Words: Conventional chili, Safer chili

* นักศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

จังหวัดชัยภูมิเป็นแหล่งผลิตพริกที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 53,463 ไร่ (วีระ, 2551) การปลูกพริกสามารถประกอบเป็นอาชีพเสริมและยึดเป็นอาชีพหลักได้ แต่การปลูกพริก ซึ่งเป็นพืชที่มีกระบวนการผลิตหลายขั้นตอนและต้องดูแลรักษาอย่างมาก จึงทำให้มีต้นทุนการผลิตพริกค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการผลิตที่มุ่งเน้นการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกฟาร์ม เช่น ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ดังนั้น การผลิตพริกโดยใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ดีและเหมาะสม (Good Agricultural Practices: GAP) เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตการผลิตอีกทางหนึ่ง จากการศึกษาของวีระ (2552) พบว่า การจัดการการผลิตพริกโดยใช้เทคโนโลยี GAP นั้น ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลงและส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนเบื้องต้นเพิ่มขึ้น

การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาถึงปัญหาที่เกษตรกร ผู้เพาะปลูกพริกในจังหวัดชัยภูมิประสบปัญหาอยู่ คือ การจัดการการใช้ปัจจัยการผลิต ซึ่งได้แก่ ที่ดิน แรงงาน และผู้ประกอบการ อีกทั้งเกษตรกรมีการใช้สารเคมีปริมาณมากในการป้องกัน/กำจัดศัตรูพืช โรค และแมลง อีกทั้งต้นทุนการผลิตพริกที่ค่อนข้างสูง โดยนำหลักทฤษฎีการจัดการการผลิต การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงการใช้ปัจจัยการผลิต ต้นทุนการผลิต และผลตอบแทนสุทธิที่ได้รับ รวมถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการการผลิตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการการผลิตพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยของเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยของเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีการวิจัย

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตพริก เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากโครงการ “ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและพฤติกรรมที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยของเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิ” โดยมีเกษตรกรทั้งหมด 101 ราย จำแนกเป็นพริกฤดูแล้ง มีเกษตรกรปลูกพริกทั่วไป จำนวน 35 ราย พริกปลอดภัย จำนวน 21 ราย ส่วนพริกฤดูฝน มีเกษตรกรปลูกพริกทั่วไป จำนวน 25 ราย พริกปลอดภัย จำนวน 20 ราย และผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์เชิงลึกและรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรผู้เพาะปลูกพริก โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) และแบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัย เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการจัดการการผลิต ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเพาะปลูกพริกของเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและแปรผลประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive method) โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร ด้านการจัดการการใช้ปัจจัยการผลิต โดยใช้ค่าสถิติการเข้าสู่ศูนย์กลาง ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย นำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาสังเคราะห์และสรุปประเด็นที่สำคัญเพื่อเขียนอภิปรายผลต่อไป ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative method) เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด

ผลการวิจัย

การจัดการการผลิตพริก

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไป ส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.06 ไร่ต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริก

ปลอดภัยส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.31 ไร่ต่อครัวเรือน ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.42 ไร่ต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.81 ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรปลูกพริกส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยการถือครองที่ดินของเกษตรกร

การถือ ครองที่ดิน	หน่วย: ไร่/ครัวเรือน			
	พริกฤดูแล้ง		พริกฤดูฝน	
	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย
ที่ดินตนเอง	19.06	11.31	31.42	17.81

สำหรับการใช้ประโยชน์จากที่ดินของเกษตรกร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปใช้ประโยชน์จากที่ดินในการปลูกพืชไร่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.94 ไร่ต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยใช้ประโยชน์จากที่ดินในการปลูกข้าวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.20 ไร่ต่อครัวเรือน ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปใช้ประโยชน์จากที่ดินในการปลูกพืชไร่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.54 ไร่ต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยใช้ประโยชน์จากที่ดินในการปลูกข้าวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.62 ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งการใช้ประโยชน์จากที่ดินในการปลูกพริกของเกษตรกร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไป และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยใช้ที่ดินในการปลูกพริก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.28 และ 1.52 ไร่ต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยใช้ที่ดินในการปลูกพริก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 และ 1.72 ไร่ต่อครัวเรือน ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร

การใช้ ประโยชน์ ที่ดิน	หน่วย: ไร่/ครัวเรือน			
	พริกฤดูแล้ง		พริกฤดูฝน	
	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย
ปลูกพืชไร่	10.94	2.18	12.54	10.43
ปลูกข้าว	8.26	9.20	10.15	13.63
ปลูกพริก	1.28	1.52	3.21	1.72

ด้านจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 และ 2.52 คนต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 และ 2.25 คนต่อครัวเรือน ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนแรงงานที่ทำงานภาคการเกษตรของแต่ละครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยประมาณ 2-3 คนต่อครัวเรือน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร

จำนวน แรงงาน	หน่วย: คน/ครัวเรือน			
	พริกฤดูแล้ง		พริกฤดูฝน	
	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย
ค่าเฉลี่ย	2.74	2.52	2.44	2.25

สำหรับด้านรายได้รวมทั้งหมดของเกษตรกร โดยแบ่งเป็นรายได้นอกภาคการเกษตรและรายได้ในภาคการเกษตร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปมีรายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 138,450 บาท ต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีรายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 103,757 บาทต่อครัวเรือน ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปมีรายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 173,772 บาทต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีรายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 184,270 บาทต่อครัวเรือน นอกจากนี้ รายได้จากการปลูกพริกของ

เกษตรกร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไป มีรายได้จากการปลูกพริกเฉลี่ยเท่ากับ 20,127 บาทต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัย มีรายได้จากการปลูกพริกเฉลี่ยเท่ากับ 27,786 บาทต่อครัวเรือน ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไป มีรายได้จากการปลูกพริกเฉลี่ยเท่ากับ 41,700 บาทต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัย มีรายได้จากการปลูกพริกเฉลี่ยเท่ากับ 23,350 บาทต่อครัวเรือน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรผู้เพาะปลูกพริก

ที่มาของ รายได้	หน่วย:บาท/ครัวเรือน			
	พริกฤดูแล้ง		พริกฤดูฝน	
	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย
ปลูกพริก	20,127	27,786	41,700	23,350
รายได้ รวม	138,450	103,757	173,772	184,270

ด้านแหล่งเงินกู้ของเกษตรกร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปกู้เงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 45.71 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยใช้ทุนตนเองสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง ส่วนพริกฤดูฝน พบว่า เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปกู้เงินกับ ธกส. สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 48.00 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัย กู้เงินกับ ธกส. สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง ส่วนสถานะหนี้สินค้างชำระจากการกู้เงินของเกษตรกร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปมีหนี้สินค้างชำระมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 62,154.29 บาทต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีหนี้สินค้างชำระมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41,952.38 บาทต่อครัวเรือน ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปมีหนี้สินค้างชำระมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68,760.00 บาทต่อครัวเรือน และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีหนี้สินค้างชำระมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 99,000.00 บาทต่อครัวเรือนตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยจำนวนหนี้สินค้างชำระจากการกู้เงิน

หนี้สิน	หน่วย:บาท/ครัวเรือน			
	พริกฤดูแล้ง		พริกฤดูฝน	
	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย
ค่าเฉลี่ย	62,154.29	41,952.38	68,760.00	99,000.00

ด้านประสิทธิภาพการปลูกพริกของเกษตรกร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปมีประสิทธิภาพในการปลูกพริกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.83 ปี และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีประสิทธิภาพในการปลูกพริกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.10 ปี ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปมีประสิทธิภาพในการปลูกพริกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.40 ปี และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีประสิทธิภาพในการปลูกพริกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.00 ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการปลูกพริกค่อนข้างสูง ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพในการปลูกพริก

ประสิทธิภาพ	พริกฤดูแล้ง		พริกฤดูฝน	
	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย	พริก ทั่วไป	พริก ปลอดภัย
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย
ค่าเฉลี่ย	29.83	35.10	32.40	37.00

ส่วนสาเหตุที่เกษตรกรตัดสินใจปลูกพริก พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยส่วนใหญ่ตัดสินใจปลูกพริกเนื่องจากเห็นว่าการปลูกพริกช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 77.14 และ 66.70 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง ตามลำดับ ส่วนพริกฤดูฝนก็ให้เหตุผลในทำนองเดียวกัน คือ เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยส่วนใหญ่ตัดสินใจปลูกพริก เนื่องจากเห็นว่าการปลูกพริกช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 52.00 และ 65.00 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง ตามลำดับ

ต้นทุนการผลิต และผลตอบแทนสุทธิ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านต้นทุนการผลิตพริก ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร โดยแบ่งต้นทุนทั้งสองประเภทออกเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด โดยต้นทุนเฉลี่ยทั้งหมดของเกษตรกร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไป และเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีต้นทุนเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 19,462.45 และ 16,633.55 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีต้นทุนเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 13,445.67 และ 10,104.84 บาทต่อไร่ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าต้นทุนเฉลี่ยทั้งหมดของเกษตรกรปลูกพริกทั่วไปสูงกว่าเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัย ส่วนเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยต้นทุนส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 70 เป็นต้นทุนค่าแรงงาน ซึ่งตรงตามลักษณะของเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยที่ต้องใช้แรงงานคน (ธนาภรณ์, 2555) ในการดูแลบำรุงรักษาเพื่อป้องกันโรคและแมลงมากกว่าการพ่นสารเคมี เมื่อวิเคราะห์ถึงต้นทุนค่าแรงงาน พบว่า ต้นทุนค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมีสัดส่วนที่สูงสุดเมื่อเทียบกับค่าแรงงานด้านอื่นๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลตอบแทนจากการปลูกพริก พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยมีรายได้เฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 21,747.89 และ 25,188.40 บาทต่อไร่ ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยมีรายได้เฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 18,739.55 และ 24,798.86 บาทต่อไร่ แต่หากคิดเฉพาะรายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัย มีรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยเท่ากับ 14,189.56 และ 19,333.06 บาทต่อไร่ ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยมีรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยเท่ากับ 10,933.71 และ 21,773.05 บาทต่อไร่ และผลตอบแทนสุทธิที่ได้จากการขายพริก พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยได้รับผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 2,285.44 และ 8,554.85

บาทต่อไร่ ส่วนพริกฤดูฝนเกษตรกรผู้ปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยได้รับผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 5,293.88 และ 14,694.02 บาทต่อไร่ จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าผลตอบแทนสุทธิจากการผลิตพริกปลอดภัยให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าพริกทั่วไป เนื่องจากต้นทุนในการผลิตพริกปลอดภัยต่ำกว่าพริกทั่วไป ตลอดจนผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของการผลิตพริกปลอดภัยสูงกว่าพริกทั่วไป ดังตารางที่ 7-8

ตารางที่ 7 ต้นทุนและผลตอบแทนเฉลี่ยของเกษตรกร

ต้นทุน/ผลตอบแทน	หน่วย:บาท/ไร่	
	พริกฤดูแล้ง	
	พริกทั่วไป	พริกปลอดภัย
ต้นทุนทั้งหมด	19,462.45	16,633.55
รายได้	21,747.89	25,188.40
รายได้เหนือต้นทุนเงินสด	14,189.56	19,333.06
ผลตอบแทนสุทธิ	2,285.44	8,554.85

ตารางที่ 8 ต้นทุนและผลตอบแทนเฉลี่ยของเกษตรกร

ต้นทุน/ผลตอบแทน	หน่วย:บาท/ไร่	
	พริกฤดูฝน	
	พริกทั่วไป	พริกปลอดภัย
ต้นทุนทั้งหมด	13,445.67	10,104.84
รายได้	18,739.55	24,798.86
รายได้เหนือต้นทุนเงินสด	10,933.71	21,773.05
ผลตอบแทนสุทธิ	5,293.88	14,694.02

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ด้านจุดแข็ง (Strengths) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง และมีการจัดการใช้ประโยชน์จากที่ดินโดยการปลูกพืชอื่นๆ และปลูกพริกต่อเนื่องกันตลอดทั้งปี โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปลูกพริกมาช้านานและมีความชำนาญในการปลูกพริก จึงมีความต้องการปลูกพริกอย่างต่อเนื่องทุกปี ประกอบกับพื้นที่ในการเพาะปลูกมีปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อกระบวนการ

เพาะปลูกพริก ตลอดจนการปลูกพริกเป็นการสร้างรายได้และอาชีพเสริมให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง จากผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทำให้ทราบว่า เกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีรายได้จากพริกสูงกว่า เกษตรกรปลูกพริกทั่วไป ด้านจุดอ่อน (Weakness) พบว่า การจัดการการผลิตพริกเกษตรกรผู้เพาะปลูกพริก มีการจัดการการใช้ปัจจัยการผลิตยังไม่เหมาะสม เนื่องจากใช้ปัจจัยการผลิตตามความรู้สึกและความเคยชิน เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช จึงส่งผลให้อัตรารายยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยบางเทคโนโลยีมีอัตราการยอมรับค่อนข้างต่ำ เนื่องจากเทคโนโลยีดังกล่าว เป็นเทคโนโลยีที่เน้นการใช้แรงงานคนเป็นหลัก (ชนาภรณ์, 2555) เพื่อการดูแลบำรุงรักษาแปลงพริก ส่งผลให้เกษตรกรบางรายเกิดความท้อแท้ และหันกลับมาใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบดั้งเดิมที่เน้นการใช้สารเคมีเป็นหลัก จากผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ทำให้ทราบว่า เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปมีรายได้จากพริกต่ำกว่า เกษตรกรปลูกพริกปลอดภัย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ด้านโอกาส (Opportunities) เมื่อพิจารณาด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่หันมาให้ความสนใจและใส่ใจด้านสุขภาพมากขึ้น อีกทั้งอุตสาหกรรมอาหารและยาที่ใช้พริกเป็นวัตถุดิบ และการส่งออกพริกไปต่างประเทศมีความต้องการพริกที่ได้มาตรฐานจำนวนมาก (สุชีรา, 2550) ซึ่งจะเห็นได้ว่าตลาดพริกมีแนวโน้มความต้องการพริกปลอดภัยมากขึ้น หากเกษตรกรสามารถเพิ่มคุณภาพผลผลิตได้ตามมาตรฐานที่ผู้บริโภคต้องการได้ อีกทั้งจากผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ทำให้ทราบว่า เกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยได้รับผลตอบแทนสุทธิสูงกว่าพริกทั่วไป เนื่องจากพริกปลอดภัยขายได้ราคาสูงกว่าพริกทั่วไป จึงเป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรยกระดับราคาสินค้าและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ได้อีกทางหนึ่ง หากเกษตรกรมีการบริหารจัดการการผลิตอย่างมี

ประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถจัดการปัญหาเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยได้ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ก็จะสามารถสร้างความยั่งยืนให้กับอาชีพของเกษตรกรต่อไป ด้านอุปสรรค (Threats) จากผลการวิเคราะห์จำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานเพียง 2-3 คนต่อครัวเรือน และการปลูกพริกจำเป็นต้องใช้แรงงานในการดูแลและบำรุงรักษาเป็นอย่างมาก หากเกษตรกรมีจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตรไม่เพียงพอ และต้องจ้างแรงงานจากภายนอก จะส่งผลให้ต้นทุนด้านแรงงานสูง ซึ่งตรงกับผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนซึ่งพบว่า ต้นทุนค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมีสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง อีกทั้งเกษตรกรปลูกพริกทั่วไปไม่ได้รับการส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัย ตลอดจนหากรอบนโยบายด้านการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยขาดความต่อเนื่อง และไม่มีการติดตามประเมินผล ก็จะส่งผลให้เกษตรกรหันกลับไปใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบดั้งเดิมที่เน้นการใช้สารเคมีเช่นเดิม นอกจากนี้ปริมาณน้ำที่มากเกินไปก็เป็นอุปสรรคต่อการจัดการการผลิตพริก ซึ่งทำให้เกษตรกรไม่สามารถควบคุมการผลิตได้ เช่น ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขัง และการเกิดโรคระบาดและศัตรูพืชมีโอกาสเติบโตและขยายได้รวดเร็วขึ้น

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า การจัดการการใช้ปัจจัยการผลิตของเกษตรกร พบว่า การถือครองที่ดินของเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง การใช้ประโยชน์จากที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปทั้ง 2 กลุ่ม ใช้ประโยชน์จากที่ดินในการปลูกพืชไร่เป็นส่วนใหญ่ ส่วนเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยทั้ง 2 กลุ่ม ใช้ประโยชน์จากที่ดินในการปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ และการใช้ประโยชน์จากที่ดินในการปลูกพริก มีดังนี้ พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยใช้พื้นที่ปลูกพริก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.28 และ 1.52 ไร่ต่อครัวเรือน

ตามลำดับ ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไป และพริกปลอดภัยใช้พื้นที่ปลูกพริก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 และ 1.72 ไร่ต่อครัวเรือน ตามลำดับ จำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร มีค่าเฉลี่ยประมาณ 2-3 คน และมีรายได้จากการปลูกพริก ดังนี้ พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20,127 และ 27,786 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41,700 และ 23,350 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนภาระหนี้สินของเกษตรกร พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 62,154.29 และ 41,952.38 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68,760.38 และ 99,000.00 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่กู้เงินกับ ธกส. ด้านประสบการณ์ในการเพาะปลูกพริกของเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31 – 40 ปี และปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจปลูกพริก คือ ต้องการปลูกพริกเพื่อเป็นรายได้เสริม

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนจากการปลูกพริก พบว่า ต้นทุนทั้งหมดของพริกฤดูแล้ง ปลูกแบบพริกทั่วไปและพริกปลอดภัย เท่ากับ 19,462.45 และ 16,633.55 บาท ตามลำดับ ส่วนพริกฤดูฝน ปลูกแบบพริกทั่วไปและพริกปลอดภัย เท่ากับ 13,445.67 และ 10,104.84 บาท ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าต้นทุนทั้งหมดของพริกทั่วไปสูงกว่าพริกปลอดภัย ซึ่งต้นทุนที่สูงมาจากการฉีดพ่นสารเคมีเพื่อกำจัดโรคและแมลง ส่วนพริกปลอดภัยต้นทุนส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 70 เป็นต้นทุนค่าแรงงาน เนื่องจากต้องใช้แรงงานในการดูแลและบำรุงรักษาเพื่อป้องกันโรคและแมลงมากกว่าการพ่นสารเคมี เมื่อพิจารณาผลตอบแทนในการผลิตพริก พบว่า ผลตอบแทนสุทธิที่ได้จากการขายพริก พบว่า พริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกทั่วไป และพริกปลอดภัยได้รับผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 2,285.44 และ 8,554.85 บาทต่อไร่ ส่วนพริกฤดูฝน

เกษตรกรปลูกพริกทั่วไปและพริกปลอดภัยได้รับผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 5,293.88 และ 14,694.02 บาทต่อไร่ แสดงให้เห็นว่าผลตอบแทนสุทธิจากการผลิตพริกปลอดภัยให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าพริกทั่วไป เนื่องจากต้นทุนในการผลิตพริกปลอดภัยต่ำกว่าพริกทั่วไป โดยพริกฤดูแล้ง เกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าพริกทั่วไป เท่ากับ 2,828.90 บาทต่อไร่ ส่วนพริกฤดูฝน เกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าพริกทั่วไป เท่ากับ 3,340.83 บาทต่อไร่ จากผลการศึกษาจะเห็นว่า การเพาะปลูกพริกในฤดูฝนจะมีต้นทุนการผลิตน้อยกว่าพริกฤดูแล้ง เนื่องจากสภาพอากาศเอื้อต่อการเพาะปลูกมากกว่าและยังมีน้ำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการผลิต สำหรับในส่วน of ผลตอบแทนจะเห็นได้ว่าผลตอบแทนสุทธิจากการผลิตพริกปลอดภัยให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าพริกทั่วไป เนื่องจากเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตได้

ผลวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร ด้านจุดแข็ง คือ เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการผลิตพริกมาช้านาน และพื้นที่ในการผลิตมีปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อกระบวนการเพาะปลูก ด้านจุดอ่อน คือ เกษตรกรส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ส่งผลให้การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยค่อนข้างต่ำ อีกทั้งเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นเทคโนโลยีที่เน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก (ชนาภรณ์, 2555) ส่งผลให้เกษตรกรบางรายเกิดความท้อแท้และหันกลับมาใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบพริกทั่วไปที่เน้นการใช้สารเคมีเป็นหลัก สำหรับด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกซึ่งแสดงถึงอุปสรรคและโอกาส พบว่า หากนโยบายด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยขาดความต่อเนื่องและไม่มีการติดตามประเมินผลก็จะส่งผลทำให้เกษตรกรหันไปใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม เมื่อพิจารณาด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่หันมาให้ความสนใจและใส่ใจด้านสุขภาพมากขึ้น และพบว่าการส่งออก

พริก และอุตสาหกรรมอาหารที่ใช้พริกเป็นวัตถุดิบ ยังมีความต้องการใช้พริกที่ได้มาตรฐานจำนวนมาก แต่คุณภาพของพริกจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดของแต่ละประเทศ ดังนั้น จะเห็นว่าตลาดพริกปลอดภัยยังมีความต้องการสูงหากเกษตรกรสามารถเพิ่มคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานที่ผู้ซื้อต้องการได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาด้านการจัดการการผลิต และต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนสุทธิ พบว่า ต้นทุนส่วนใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกพริก คือ ต้นทุนค่าแรงงาน ดังนั้น เกษตรกรควรมีการวางแผนการเพาะปลูกว่าจะปลูกพริกกี่ไร่ เพื่อการดูแลรักษาอย่างทั่วถึง และลดต้นทุนในการจ้างแรงงาน นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้เทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าพริกทั่วไป และให้ผลตอบแทนสุทธิสูงกว่า ดังนั้น เกษตรกรควรหาความรู้เพิ่มเติมในด้านการจัดการการผลิตพริกปลอดภัยเพื่อให้มีความรู้ในเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลตอบแทน ตลอดจน ความปลอดภัยในสุขภาพของทั้งตนเอง ผู้บริโภคและสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันผู้บริโภคส่วนใหญ่หันมาใส่ใจเรื่องสุขภาพมากขึ้น จึงเป็นโอกาสดีสำหรับการผลิตพริกปลอดภัย ซึ่งเป็นที่ต้องการมากขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้คำแนะนำด้านการใช้ปัจจัยการผลิต การให้ความรู้ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ตลอดจนการวิจัยและพัฒนาด้านการแปรรูปผลผลิตและการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตภาพ และเพิ่มผลผลิต อีกทั้งเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร สร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับเกษตรกรและสามารถแข่งขันในด้านธุรกิจ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ธนาภรณ์ อธิปัญญากุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาอุทิศและสละเวลาให้คำแนะนำ และแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้สนับสนุน “ทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์” และขอขอบคุณเกษตรกรผู้ปลูกพริกในจังหวัดชัยภูมิ ที่ให้ความร่วมมือและอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ธนาภรณ์ อธิปัญญากุล. 2555. โครงการปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและพฤติกรรมที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยของเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระ ภาคอุทัยและคณะ. 2551. โครงการการขยายและการพัฒนาเครือข่ายการจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัย อำเภอเกษตรสมบูรณ์และอำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วีระ ภาคอุทัยและคณะ. 2552. โครงการพัฒนาและสร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกพริกปลอดภัยเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบการปลูกพริกปลอดภัยในจังหวัดชัยภูมิ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุชีรา เศรษฐวงศ์เสถียร. 2550. ศักยภาพการผลิตพริกเพื่ออุตสาหกรรมการส่งออกของไทยในปัจจุบันและอนาคต. ขอนแก่น: ภาควิชาพืชศาสตร์และทรัพยากรการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.